

Weidevogelwacht ANV Santvoorde verslag seizoen 2017

1. Startavond.

Op 7 maart 2017 werd de aftrap gegeven voor een nieuw weidevogelseizoen.

- Coördinator Ed de Meijer gaf een toelichting op de ontwikkelingen inzake het agrarisch natuur-, landschaps- en waterbeheer. Ingaande 2016 is het nieuwe stelsel (ANLb2016) van kracht, waarbinnen de weidevogelbescherming is geconcentreerd in kansrijke (kern)gebieden. Na dit overgangsjaar mag 2017 als eerste van het subsidiestelsel gezien worden als leerjaar, waarin de beheersmaatregelen moeten worden geregistreerd en geoptimaliseerd. De coöperatie De Groene Klaver legt daarom nadruk op monitoring en bijsturen van het weidevogelbeheer.
- Vervolgens werden de resultaten van het legselbeheer 2016 besproken. Ondanks dat van veel legfels de gegevens onvolledig of onbekend zijn is duidelijk, dat de verliezen in onze polders groot zijn. We spreken af dat we er in 2017 nauwkeuriger bovenop zullen zitten. Verliezen door vertrapping door vee of werkzaamheden moeten voorkomen kunnen worden.
- Aan het eind van de avond zijn de boekjes en de stalkaarten uitgereikt. In verband met frequente controles door de NVWA is het belangrijk dat gegevens op beide zo volledig en actueel mogelijk worden bijgehouden.

Onze weidevogelwachten zullen in april een Quick Scan uitvoeren op hun eigen bedrijf om te bepalen of de contracten voor het beheer op de juiste percelen liggen. Ook eind mei wordt een Quick Scan uitgevoerd om te bepalen of er nog jongen en/of nesten zijn op percelen die gemaaid zullen gaan worden, zodat er nog last-minute beheer kan worden afgesproken.

- In 2016 hebben twaalf van onze weidevogelwachten een cursus broedvogelmonitoring gevolgd. Via email zal deze zg. Vliegende Brigade worden opgeroepen mee te doen met een broedparen- en een gezinntelling in onze drie polders, de Papewegse en Zuidwijckse Polder, de Oranjepolder en de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder.
- Gelukkig zijn er op deze avond enkele nieuwe leden aanwezig. Onze senior-weidevogelwacht Tjebbe Witteveen heeft aangeboden een cursus nesten zoeken te geven. Er zijn acht belangstellenden.
- Instructie digitaal invoeren gegevens. Onze collega Bert de Bles geeft een heldere instructie over het digitaal invoeren van gegevens te velde. Voordeel is hierbij dat de coördinaten van het legsel exact aangegeven zijn. Daarom is deze vorm van gegevens vastleggen ook prima geschikt voor het invoeren van legfels. Voor het invoeren van tellingen is het vastleggen van de exacte GPS-coördinaten minder relevant. Tellingen invoeren op een tablet is wel goed mogelijk.

2. Resultaten legselbeheer 2017

gebied	bedrijf	kievit			grutto			tureluur			scholekster		
		o	u	n	o	u	n	o	u	n	o	u	n
PZP	Aubert	1						1			2		
PZP	Bos												
PZP	Hollander		3						1				
ORP	Hollander	1	1	9									
DVP	Vd Laan		3	1		1	1		2				5
DVP	Kriege	5											
PZP	vVliet		14	1		2							

3. QBM.

Op 7 van onze bedrijven is gebruik gemaakt van de Quick Scan en zijn de gegevens op www.boerenlandvogelsnederland.nl ingevoerd. Die gegevens bevestigden gedeeltelijk dat de vogels weer waren gaan broeden op de percelen waar contracten waren afgesloten. Op drie bedrijven zijn de gegevens aanleiding voor het volgend seizoen te overleggen over verplaatsing of nieuw afsluiten van contracten voor beheer. (v.d.Marel&Kriege, v.d.Laan en van Vliet.)

Op twee bedrijven zijn gegevens ingevoerd van een Quick Scan op 20 mei om te bepalen of er nog jongen/nesten aanwezig waren op percelen met een naderende maaidatum. (Alkemade en Aubert)

4. **BTS.**

In mei zijn in twee telronden de broedparen en de gezinnen geteld in onze drie polders. De tellingen zijn uitgevoerd door onze "Vliegende Brigade", een groep van tien opgeleide tellers, aangevuld met drie ervaren weidevogelaars. Omdat weidevogelaars veelal buiten de schoolvakanties op vakantie gaan en de tellingen plaats moesten vinden in een periode met vakanties en vrije dagen, werd het toch nog passen en meten. We zijn ingenomen met de bereidheid van een aantal van onze mensen op meerdere dagen te tellen. Bij diverse natuurverenigingen in de regio is van deze monitoring afgezien wegens gebrek aan beschikbare tellers. We mogen er trots op zijn dat het de Weidevogelwacht Santvoorde wel is gelukt. De resultaten van de BTS-tellingen laten grote verschillen zien. Zo moeten polders gebiedsdekkend geteld worden i.v.m. mogelijke migratie.

In de Duivenvoordse en Veenzijdse polder zijn slechts twee bedrijven geteld; de gegevens zijn daardoor minder betrouwbaar. Bovendien is een BTS score van 40% te laag voor het in stand houden van de populatie.

De Oranjepolder is een klein gebied met vrijwel alleen maaidatumpercelen. De gegevens zijn gebaseerd op kleine aantallen vogels die intensief worden gemonitord. Het is de vraag hoe betrouwbaar een BTS score van 40% hier is.

In de Papewegse en Zuidwijckse Polder gaat het over meer vogels. De BTS score is hier zeker 67%, waarschijnlijk nog hoger. Een paar dagen na de gezinnetelling werden aan de rand van de polder nog 4 gruttogezinnen waargenomen. Het is m.i. onwaarschijnlijk dat die gezinnen binnen een paar dagen uit het hart van de polder zijn verhuisd naar de rand, temeer daarvoor de Dobbewatering moet worden overgestoken.

Wij moeten leven met het gegeven dat het in het gebied van Santvoorde gaat over kleine aantallen weidevogels. Zelfs de Papewegse en Zuidwijckse Polder (256 ha) voldoet niet meer aan de norm voor weidevogelkerngebieden (>15 - 30 broedparen per 100 ha).

5. **Cursus nesten zoeken.**

Op 20 en 21 april heeft Tjebbe Witteveen een cursus nesten zoeken gegeven op het bedrijf van Vliet. Behalve waardevolle instructies gaf hij voor de acht verbaasde cursisten een staaltje "aai sieken" ten beste waar we het mee konden doen. Behalve een adelaarsoog en kennis van vogelgedrag moet een weidevogelwacht beschikken over kennis van (snelgroeïende) grassoorten en mogelijke nestelplaatsen.

6. **Nieuwe leden.**

De aantallen vrijwilligers nemen landelijk gezien af. We mogen ons gelukkig prijzen dat wij dit seizoen twee nieuwe weidevogelwachten konden verwelkomen. Ondanks goede individuele initiatieven moeten we in de toekomst sneller zorgen voor een betere begeleiding van onze nieuwkomers.

7. **Aanbevelingen.**

- a. Overleg over voor 2018 nieuw af te sluiten **contracten** voor verlate maaidatum.
- b. Het organiseren van structurele **begeleiding** voor nieuwe weidevogelwachten. I.v.m. beschikbaarheid mogelijk ook op zaterdagen.
- c. Overleg met SBB en Duivenvoorde over samenwerking in de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder. Eind mei bleek, dat in opdracht van Twickel BMPtellingen waren uitgevoerd door Arjan van Duijvenboden. Doordat daarover niet was gecommuniceerd, kregen de agrariërs tegelijkertijd informatie over twee tellingen, waarvan de resultaten overigens aardig overeen kwamen.
- d. Bij de BTS tellingen meer aandacht voor de eenden. Onze gebieden zijn rijker aan watervogels dan we laten zien!
- e. Inrichting van de polder naar het voorbeeld van de Ronde Hoep. In het hart reserveert of zwaar beheer, met daaromheen lichter beheer, met langs de randen percelen met legselbeheer.(PZP)
- f. Kuikenland en kruidenrijk grasland op strategische plaatsen. (PZP, DVP)
- g. Open houden van plas-dras percelen, riet en lisdodden maaien en afvoeren. (PZP)
- h. Snel overleg en actie over de uitvoering van aanbevelingen.

8. **Aanbevelingen n.a.v. het Verbeterplan Weidevogels.**

Toen het nieuwe stelsel ANLb 2016 in ging, kwamen er al direct reacties dat de daarin genoemde mogelijkheden onvoldoende waren. Vogelbescherming diende zelfs een klacht in bij het Europese Parlement in Brussel. In Zuid-Holland is afgesproken om per deelgebied een Verbeterplan Weidevogels op

te stellen waarvoor extra gelden beschikbaar zijn. Daarin is veel aandacht voor de basiskwaliteit van het landschap. Die basiskwaliteit wordt gedefinieerd in vier aspecten. Studies van o.a. Alterra geven aan dat voor een kansrijk weidevogelbeheer aan alle vier de aspecten moet worden voldaan. Het betreft:

- a. openheid; weidevogels zijn gediend met een zo "kaal" mogelijk landschap
- b. drooglegging; het noodzakelijke waterpeil (grutto's) is -20 tot -30cm
- c. verstoring;
- d. voedselrijkdom.

Voor het gebied van Santvoorde zijn hier ook de nodige lessen uit te trekken.

- Maatregelen t.b.v. kuikens. Het inrichten van gebieden met z.g. greppel plas-dras: sloten met aflopende oevers en hoog waterpeil blijken extreem waardevol voor de overleving van kuikens. Het inrichten van gebieden met open oog voor mozaïekbeheer. Zorgen voor kuikenland op strategische plaatsen. (Voorweiden met nestbescherming!)
- Inrichting van het landschap. Kappen van bomen, die in de polder fungeren als uitkijkpost/hinderlaag voor predatoren. (DVP)
- Het toepassen van "maaitrappen". Percelen niet in een keer, maar bv. drie keer maaien.

9. Actiepunten: Onderzoeken en in overleg uitvoeren.

1. Contracten voor verlate maaidatum. Bij een tweetal agrariërs betreft het een voorstel voor ruiling van percelen i.v.m. de broedplaatsen van vogels. Bij een andere agrariër wordt een contract met latere maaidatum voor een perceel met veel vogels en een relatief hoog waterpeil overwogen.
2. Greppel plas/dras in Papewegse polder.
3. Open houden plas/dras Papewegse polder.
4. Voorstel open houden Duivenvoordse en Veenzijdse polder.

10. Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht bedrijven en vrijwilligers

Bedrijf	Polder	Vrijwilligers legselbeheer
Alkemade	DVP	
Aubert	PZP	B. de Bles, F. von der Assen
Bos	PZP	A. Kokshoorn, J. Schouten
Duivenvoorde LAM	DVP	G. Ruygrock van de Werve, P. Waenink
Duivenvoorde & Zn VOF	OP	R. Sikkens, A. Wesenbeeck
v.d. Ham	PZP	T. Witteveen
Hollander	RZP	J. Schouten, A. Kokshoorn
Hollander	PZP	J. Schouten A. Kokshoorn
Hooymans	PZP	H. Lelieveld
Hulst	PZP	T. Witteveen
v.d. Laan	DVP	J. van Vliet, L. van Veen, F. Remmerswaal
Kriege /v/d Marel	DVP	H. Looijesteijn, C. Valkenburg
Vliet Mtsch	OP	R. Sikkens, A. Wesenbeeck
Vliet Mtsch	PZP	C. de Bont, G. Niersman, F. Remmerswaal
Westgeest	PZP	J. Schouten
Zonneveld A.	PZP	E. de Meijer, B. Prast
Zonneveld L.	PZP	H. Turner M. Verrips
Witteman Verhoog	PZP	

Bijlage 2: Overzicht Vrijwilligers Vliegende Brigade

Vliegende Brigade BTS
F. von der Assen
B. de Bles
H. Looijesteijn
E. de Meijer
G. Niersman
F. Remmerswaal
J. Schouten
R. Sikkens
H. Turner
C. Valkenburg
L. van Veen
J. van Vliet
T. Witteveen
K. de Bont
H. Lelieveld
A. van Wesenbeeck

Bijlage 3: Weidevogelwacht ANV Santvoorde Weidevogeltellingen 2017

Evaluatie.

In 2016 heeft de coöperatie De Groene Klaver in samenwerking met de ANV Santvoorde een cursus georganiseerd in het tellen van weidevogels. Tien eigen cursisten deden mee, plus vijf cursisten van elders uit de regio. De cursus betrof twee soorten tellingen:

1. Quick Scan. Een globale telling om te bepalen of de afgesproken contracten op de juiste percelen liggen.
2. BTS. Twee tellingen om te bepalen hoe succesvol de vogels in een bepaald gebied zich voortplanten.

Quick Scan (QBM Quick Scan Beheermonitoring)

Deze telling vindt op twee momenten plaats en worden door de tellers zelfstandig uitgevoerd op het eigen bedrijf. (Gegevens worden ingevoerd op www.boerenlandvogelsnederland.nl)

De eerste telling in begin april is om te bepalen of de contracten voor later maaien op de juiste percelen liggen. Is dat niet het geval dan wordt overlegd over aanpassing van de contracten voor de percelen waar wel vogels broeden. De gewijzigde percelen worden meegenomen naar het volgend seizoen.

Een tweede Quick Scan vindt plaats vlak voor de contractuele maaidata. Zitten er nog veel jongen en nesten op het perceel dan wordt overlegd over het uitstellen van het maaien. (last minute beheer)

BTS (Bruto Territoriaal Succes)

Ook hier is sprake van twee tellingen. Eerst worden de broedparen geteld. Drie weken later worden de gezinnen geteld. Het quotiënt van beide tellingentellen levert het bruto territoriaal succes.

Deze wijze van tellen is het meest betrouwbaar voor de grutto. Zijn succespercentage is wel indicatief voor het succes van de andere soorten.

De methodiek van het tellen is gebaseerd op de interpretatie van het gedrag. Bij het tellen van de gezinnen worden zelden jonge vogels gezien, maar het gedrag van de oudervogels levert voor de kundige teller voldoende zekerheid.

Beide tellingen worden gebiedsdekkend uitgevoerd, d.w.z. in gebieden die door hun begrenzingen kunnen worden gezien als gesloten eenheden wat betreft de vogelbevolking. I.v.m. mogelijke migratie van vogels met jongen wordt de gezinentelling bij voorkeur op één dag gedaan. Hiertoe werden drie polders als telgebieden aangewezen. De Papewegse en Zuidwijkse Polder, de Oranjepolder en de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder.

Timing.

De broedparentelling vindt plaats op het moment van uitkomen van de eerste gruttolegsels, zo'n drie weken na het eerste grutto-ei in de regio. Ons eerste grutto-ei werd gevonden op 12 april bij v.d.Laan. Naar aanleiding van het koude en droge voorjaar verscheen op boerenlandvogelsnederland.nl het advies de broedparentelling niet voor eind april uit te voeren. Onze broedparentellingen werden gehouden op 1, 2 en 3 mei. De gezinentelling vond drie weken later plaats: op 22, 23 en 24 mei.

Inzet vrijwilligers.

De tellingen werden in groepjes uitgevoerd door onze opgeleide cursisten. Onder hun leiding werden zij geassisteerd door collega's op het zelfde bedrijf of ervaren weidevogelaars die over voldoende kennis van vogelgedrag beschikten om de tellingen mede uit te voeren. Hierdoor beschikten we over 16 mogelijk beschikbare tellers.

De gekozen data vielen wel allebei in een periode met vrije dagen en vakanties. Omdat weidevogelaars vaak mensen zijn die buiten de schoolvakanties op vakantie gaan, werd het toch passen en meten. We zijn een aantal tellers ook zeer erkentelijk voor het feit dat zij op meerdere dagen mee hebben geteld.

BTS tellingen 2017.

In 2017 zijn zo drie polders geteld:

1. De Papewegse en Zuidwijckse Polder (PZP)
2. De Oranjepolder. (OP)
3. De Duivenvoordse en Veenzijdse Polder. (DVP)

Bijlage 4: Informatie aan agrariërs en vrijwilligers

Verslag BTS tellingen Weidevogelwacht ANV Santvoorde 2017

Op 1, 2 en 3 mei werd de **broedparentelling** uitgevoerd in respectievelijk de Papewegse en Zuidwijckse Polder (PZP), de Oranjepolder (OP) en Duivenvoordse en Veenzijdse polder (DVP). Deze timing was het gevolg van het advies van Landschapsbeheer de tellingen niet voor eind april te plannen. Hoewel er wellicht al vogels met jongen waren, is deze keuze gezien het koude en extreem droge voorjaar te rechtvaardigen.

Broedparen op 1, 2 en 3 mei:

	PZP (406 ha)	OP (32 ha)	DVP (331 ha)
Grutto	15	5	5
Scholekster	12	2	7
Kievit	43	12	9
Tureluur	11	4	9
Krakeend	3	2	1
Slobeend	5		
kuifeend	1		

Gezinnen op 22, 23 en 24 mei:

gezinnen	PZP	OP	DVP
Grutto	14	2	2

Voor onze grutto's levert dat het volgende **Bruto Territoriaal Succes** op:

BTS	PZP	OP	DVP
grutto	93%	40%	40%

Papewegse en Zuidwijckse Polder:

Een BTS score van 93% is onwaarschijnlijk hoog. Door het feit dat 4 gruttoparen met jongen pas op 28 mei ten oosten van de Dobbewetering werden waargenomen, is de score niet geheel betrouwbaar. Berekening zonder die 4 paren levert een BTS van 67% op. Dat is ook een hoge score die in stand houding van de populatie aanduidt. Dat 4 gruttoparen met hun jongen een brede vaart zijn overgestoken lijkt ook extreem, zodat we mogen rekenen met een BTS van 67%, zeer waarschijnlijk zelfs meer.

Duivenvoordse en Veenzijdse Polder:

Een BTS score van 40% is net iets te laag om de populatie in stand te houden. De betrouwbaarheid van deze score is laag, omdat het gaat over te kleine aantallen. (2 gezinnen van 5 broedparen). Bovendien is deze telling niet gebiedsdekkend. Immers, grote delen van deze polder zijn niet (door ons) geteld.

Oranjepolder:

Ook hier een score van 40%. Voor dit kleine, geïsoleerde gebied zijn de aantallen (2/5) echter betrouwbaarder, maar onvoldoende voor het in stand houden van deze kleine populatie.

Van alle scores moet worden bedacht, dat ze zijn **gebaseerd op twee tellingen**. Op andere momenten in het seizoen kunnen best meer paren of jongen aanwezig zijn geweest in het gebied, maar toen werd er niet geteld. Voor de grutto leveren deze tellingen - gezien het verloop van hun broedseizoen - een redelijk betrouwbare BTS op, die mag worden gezien als een indicatie voor de mate van broedsucces van de andere soorten. (Alle gegevens zijn ingevoerd in www.boerenlandvogelsnederland.nl . De agrariërs hebben daarvan prints en een verkorte versie van dit verslag ontvangen.)

Een vergelijking met andere soorten tellingen is niet goed mogelijk. Tellingen volgens boven beschreven methodiek zijn alleen uitgevoerd in 2016. Die betroffen echter praktische oefeningen in het kader van de cursus BMP. De broedparentelling toen was al op 16 april. In de PZP werden toen 13 gruttopenaren geteld. Wellicht kunnen we in 2018 een betrouwbare vergelijking maken met bovenstaande aantallen.

NB

Markante waarnemingen zijn:

een zomertaling met 9 jongen op 28 mei in de Papewegse Polder

een zingende veldleeuwerik op 1 mei in de Papewegse Polder

een zingende spotvogel op 22 mei in Santhorst.

Jan Schouten